

ACTA MOLDAVIAE MERIDIONALIS VASLUI XXI, 1999

CARACTERUL POLITIC AL LEGILOR ADOPTATE ÎNTRU 1 DECEMBRIE 1946 ȘI 24 FEBRUARIE 1948 ȘI INSTAURAREA REGIMULUI DE “DEMOCRAȚIE POPULARĂ”

Florin GEORGESCU

Actul de la 23 August 1944, pe lângă efectele evute în planul relațiilor militare și diplomatice interne și internaționale, a determinat o nouă situație și în privința vieții politice din țara noastră. Pentru prima dată în istoria contemporană a României, Partidul Comunist din România era reprezentat în guvernele de coaliție constituite după 23 August.¹

Între 23 august 1944 și 28 februarie 1945, în cadrul celor trei guverne care au administrat țara, Partidul Comunist a deținut o serie de poziții importante, cum era cea de la Ministerul Justiției care era condus de Lucrețiu Pătrășcanu, unul din liderii Partidului Comunist. Deținerea acestor poziții a permis acestui partid să pună în aplicare unele măsuri menite să contribuie la întărirea influenței sale în viața politică în general și în cadrul instituțiilor statului în particular. Au fost adoptate o serie de legi, în special în timpul guvernului condus de generalul Nicolae Rădescu. Printre aceste acte normative se află și legea sancționării criminalilor de război care a fost folosită de Partidul Comunist pentru a declanșa procesul de înlăturare din cadrul instituțiilor statului în primul rând a celor care își exprimau sprijinul față de Partidul Național Țărănesc și față de Partidul Național Liberal.

Acest proces se va intensifica după instalarea prin forță a cabinetului doctor Petru Groza în care Partidul Comunist și sateliții săi grupați în Frontul Național Democrat dețineau practic supremația.

“Alegerile” din 1946 nu au făcut decât să legitimizeze toate acțiunile guvernului Groza și să permită formarea unui for legislativ dominat de Partidul Comunist și celelalte grupări politice din Blocul Partidelor Democratice aflate la remorca acestui partid care era doar mijloc al Uniunii Sovietice în politica de sovietizare a țării.

Dominarea Parlamentului care și-a deschis lucrările la 1 decembrie 1946 a permis adoptarea unor legi cu caracter economico – financiare, actele normative care se adresau domeniului politico – social au deținut un loc bine definit în activitatea parlamentului și au urmărit în principal distrugerea oricărei opoziții politice și sociale, care să faciliteze ocuparea integrală a puterii politice de către Partidul Comunist din

România.

În domeniul legislației politice, activitatea Parlamentului a fost inaugurată prin adoptarea *Regulamentului interior al Adunării Deputaților*.

Dintre cele 18 capitole, cel cu numărul 12 care se referă la disciplina în timpul sesiunii forului legislativ, conține o serie de prevederi care limitau accesul deputaților la lucrările parlamentului.

Articolul 117 prezintă cele trei categorii de sancțiuni care puteau fi aplicate membrilor Adunării Deputaților: chemarea la ordin, avertismentul și excluderea temporară. Articolul 119 prevedea că avertismentul putea fi pronunțat în situația când un deputat "a provocat tumult"² sau "a adresat unuia sau mai multor deputați injurii sau amenințări"³. Semnificativă este exprimarea care lasă loc la interpretări, permițând excluderea acelor deputați care reprezentau Particul Național Țărănesc condus de Iuliu Maniu și Partidul Național Liberal al lui Dinu Brătianu pentru simpla exprimare a unor puncte de vedere care nu erau în concordanță cu acelea exprimate de majoritatea parlamentară.

Următorul articol instituia posibilitatea excluderii temporare a oricărui deputat care a fost avertizat ori în decursul a 60 de ședințe ale Adunării Deputaților, "care a întrebunțat, care s-a făcut vinovat de insulte față de Adunare sau președintele ei și care s-a făcut vinovat de insulte, provocări sau amenințări față de membrii Guvernului."⁴

Sancțiunea excluderii temporare determina interdicția pentru deputatul respectiv de a participa la ședințele Parlamentului "până la expirarea a 15 ședințe următoare sesiunii în care s-a pronunțat sancțiunea"⁵. În situația când respectivul deputat refuza să se supună interdicției sau în cazul când avea loc o a doua excludere temporară, interdicția participării la lucrări era extinsă la 30 de ședințe.

Articolul 123 prevedea posibilitatea ca oricare deputat să fie "reținut în localul Adunării"⁶ pentru săvârșirea unui "fapt delictuos"⁷ care nu este definit, lăsând loc interpretărilor subiective care puteau duce la adoptarea unor decizii de excludere a reprezentanților țărăniști și liberali din forul legislativ.

Capitolul XIV al legii se referea la inviolabilitatea deputaților și stabilea o serie de măsuri care aveau scopul de a institui și o oarecare teamă în rândurile acelor deputați care doreau să exprime diferite puncte de vedere ce conțineau critici la adresa politicii Partidului Comunist și a sateliților săi și care puteau fi folosite de guvernanți pentru a înlătura pe acești deputați care reprezentau în marea lor majoritate opoziția.

Articolul 129 prevedea că deputații "nu pot fi urmăriți sau arestați în materie de represiune în timpul sesiunii, decât cu autorizarea Adunării. [...] Cererea de autorizare se adresează de guvern președintelui, care o comunică Adunării în ședință publică"⁸. Se pune întrebarea, ținând cont de componența Adunării Deputaților rezultată în urma "alegerilor" din 19 noiembrie 1946, dacă exista posibilitatea ca un deputat care nu era de acord cu punctele de vedere ale autorităților să rămână în băncile forului legislativ? Prevederea că oricare deputat putea fi urmărit sau arestat în timpul sesiunii parlamentare numai cu avizul Adunării Deputaților, era cuprinsă în articol din considerente pur teoretice, compunerea Adunării Deputaților care era dominată de reprezentanții Partidului Comunist și a aliaților săi putând determina oricând eliminarea oricărui deputat care exprima o poziție diferită față de cea a guvernului.

Încercarea unor lideri ai P.N.Ț. și anume Ion Mihalache, Nicolae Penescu, Ilie Lazăr și Nicolae Carandino de a părăsi țara în dimineața zilei de 14 iulie 1947 cu două avioane I. A. R. – 39 ce urmau să se îndrepte spre Turcia, de acolo proeminenții oameni politici urmând să plece în Occident, a fost folosită de autorități pentru a declanșa procedura de dizolvare a celui mai important partid de opoziție din România.

Locul de decolare urma să fie aeroportul de la Tămădău, localitate aflată la 46 kilometri de București. În momentul când pasagrii își transportau bagajele, a apărut un grup compus din lucrători ai Ministerului de Interne, care au început să tragă focuri de avertisment în aer, determinând pe fugari să se predea. Informația cu privire la fuga liderilor Partidului Național Țărănesc a fost furnizată organelor Ministerului de Interne de unul dintre piloți care a fost racolat de Siguranță. În cursul zilei de 14 iulie 1947, organele de Siguranță au făcut o descindere la sediul central al P.N.Ț din strada Clémenceau, numărul 9, azi Gabriel Péri, unde au confiscat arhiva în prezența secretarului general adjunct al partidului, Comeliu Coposu.

Ce a urmat după descoperirea încercării liderilor P.N.Ț. de a părăsi țara a fost o campanie de o duritate extremă declanșată în presă și în Parlament și care a culminat cu intentarea unui proces liderilor acestui partid, proces început pe 29 octombrie 1947, în București, în sala festivă a Școlii Superioare de Război, fiind instrumentat de Tribunalul Militar al Corpului II Armată. Sentințele procesului încheiat la 31 octombrie 1947 au fost extrem de dure⁹

Încă de pe 17 iulie 1947, Comunicatul Ministerului de Interne, publicat în "Scânteia" din aceeași zi, făcea o prezentare a încercării liderilor țărâniști de a părăsi țara. Aceștia erau caracterizați ca fiind "pătrunși de ură împotriva regimului democrat"¹⁰, fiind acuzați că urmăreau "răsturnarea acestui regim, fiind amestecați în acțiunile criminale ale unor elemente dușmane poporului și temându-se de răspunderi în fața justiției și a mâinii populare pentru nelegiurile săvârșite"¹¹

În cadrul campaniei declanșate împotriva liderilor țărâniști, Parlamentul a contribuit într-o primă fază prin "ridicarea imunității parlamentare a deputatului Iuliu Maniu care, prin activitatea sa, s-a pus în afara intereselor țării"¹², a deputaților Emil Ghilezan, Aurel Leucutia, Vasile Serdici, Grigore Niculescu – Buzești și a deputatei Maria Ilie Lazăr. În raportul Comisiei de Legislație cu privire la ridicarea imunității parlamentare a tuturor deputaților țărâniști, citit de Andrei Pătrașcu (P.C.R.), se afirma: "Este o mare cinste pentru Parlamentul nostru că are posibilitatea să înlăture din rândurile sale pe acei care folosesc calitatea lor de deputat pentru a complota împotriva intereselor independenței țării"¹³. Ridicarea imunității parlamentare era dorită de P.C.R. pentru a avea posibilitatea declanșării unui proces de avengură contra liderilor P.N.Ț. care să ducă la încadrarea acestora și la dizolvarea partidului.

Pe aceleași coordonate se situează raportul ministrului de interne, Teohari Georgescu, privind dizolvarea Partidului Național Țărănesc, raport prezentat în fața Adunării Deputaților pe 29 iulie 1947. Conform spuselor ministrului, grupa "urma să realizeze în străinătate hotărârile și directivele conducerii P.N.Ț., în frunte cu Iuliu Maniu, care constau în organizarea de acțiuni menite să știrbească suveranitatea națională, să primejduiască pacea și să declanșeze războiul civil"¹⁴. P.N.Ț. era acuzat că a desfășurat de-a lungul existenței sale o "activitate antinațională"¹⁵ care s-a intensificat după 23 August 1944 când "a întreprins acțiuni cu scopul de a împiedica să participe [...] la defascizarea aparatului de stat, la pedepsirea criminalilor de război și instaurarea unui regim democrat"¹⁶. Raportul face simple afirmații care nu erau argumentate.

Această frazeologie avea menirea de a creea în ochii populației o nouă imagine asupra Partidului Național Țărănesc care nu făcuse altceva după 23 August 1944 decât de a denunța măsurile abuzive luate de Partidul Comunist cu sprijinul Armatei Roșii, aceste denunțuri fiind catalogate ca "acțiuni antinaționale" P.N.Ț. protesta față de acțiunea de înlăturare din aparatul de stat, care era numită de autorități "defascizate", a simpatizanților țărâniști și liberali și față de arestarea reprezentanților partidelor de opoziție catalogați ca fiind "criminali de război"

Existența unor grupuri de rezistență față de politica P.C.R. (*Sumanele Negre, Haiducii lui Avram Iancu, Graiul Sângelui, Partizanii adevăratei democrații sau Corpul Partizanilor Alb*) prin împrăștierea de broșuri caracterizate ca "ațătoare de sabotaj și asasinate"¹⁷ a fost folosită de autorități pentru a lovi în P.N.Ț, care era acuzat că urmărirea "împiedicarea operei de reconstrucție a țării întreprinsă de regimul nostru democrat"¹⁸. În realitate P.N.Ț. denunța abuzurile autorităților, măsurile represive luate față de reprezentanții săi și ai Partidului Național Liberal.

Raportul ministrului de interne afirma că aceste fapte sunt "suficiente pentru a justifica măsura legală a dizolvării partidului și a tuturor organizațiilor sale anexe, pe care o solicit Domniilor – Voastre"¹⁹.

Primul act important trecut prin dezbaterile Adunării Deputaților care se adresa domeniului politic a fost *Jurnalul Consiliului de miniștri prin care se dizolva Partidul Național Țărănesc* care a fost dat pe 29 iulie 1947, fiind publicat în Monitorul Oficial, partea I, numărul 172 din 30 iulie 1947.

În conformitate cu acest Jurnal, care cuprinde patru articole, P.N.Ț condus de Iuliu Maniu era dizolvat, decizia de dizolvare cuprinzând "toate organizațiile județene, de plasă și comunale ale susmenționatului partid, organizațiile militare, de tineret, feminine și orice alte organizații sau asociații conduse de acest partid"²⁰.

De altfel, toate sediile partidului urmau a fi închise, arhivele și corespondența confiscate (articolul doi), "întregul patrimoniu al acestui partid va fi lichidat conform legii"²¹ (articolul trei).

Dezbaterile care au urmat pe marginea hotărârii guvernului s-au caracterizat prin exprimarea unor poziții de condamnare a liderilor P.N.Ț. și a acestui partid.

Primul care a luat cuvântul a fost deputatul comunist Leonte Sălăjan care a apreciat cu privire la episodul Tămădău că P.C.R. și aliații săi au capacitatea necesară "pentru a înfrânge orice încercare a dușmanului democrației românești și a duce țara noastră pe drumul democrației populare de tip nou, pentru pace, libertate și bunăstarea celor ce muncesc"²².

Și celelalte grupări politice controlate de Partidul Comunist și-au exprimat sprijinul față de hotărârea Consiliului de Miniștri de a dizolva Partidul Național Țărănesc. P.S.D., Partidul Național Popular, Uniunea Populară Maghiară, reprezentantul populației evreești, Partidul Țărănesc Democrat, Partidul Național Liberal tătarăescan și Frontul Plugarilor au aprobat conținutul Jurnalului amintit. Această aprobare s-a concretizat în moțiunea adoptată de Adunarea Deputaților prin care "Parlamentul țării considera că dizolvarea P.N.Ț. – Maniu constituie o măsură de dreaptă apărare a regimului democratic din România, măsură prin care se contribuie la consolidarea și mai temeinică a tinerei democrații românești [...] parlamentul țării considera că actul de dizolvare al P.N.Ț. – Maniu a fost dictat de interesele supreme ale țării și că guvernul, luând măsură de apărare a Statului, a îndeplinit o datorie constituțională și legală. Luând act cu satisfacție de aceste măsuri, Adunarea Deputaților felicită Guvernul țării și Ministerul Afacerilor Interne pentru felul cum au înțeles să-și îndeplinească misiunea de consolidare și apărare a democrației și păcii poporului român"²³.

După prezentarea moțiunii, s-a trecut la votarea acesteia. Din cei 295 de deputați prezenți, 294 au votat pentru, un singur deputat dezaproband moțiunea.

Presa subordonată puterii nu a făcut altceva decât să contribuie cu toate forțele la campania declanșată contra Partidului Național Țărănist și a lui Iuliu Maniu.

În "Scânteia" din 1 august 1947, în articolul "Falimentul Partidului Național Țărănesc – o ședință a istoriei", Silviu Brucan scria: "Dizolvarea Partidului Național Țărănesc nu apare ca un efect al unei simple măsuri de legitimă apărare luată de

regimul democrat din România. Ea nu poate fi redusă nici măcar la proporțiile unei hotărâri de stat, inspirată de dorința unei aplicări consecvente a dispozițiilor tratatului de pace semnat de România la Paris. Însemnarea acestei dizolvări constă în faptul că ea consfințește un faliment politic total al unui partid care nu mai avea ce căuta în viața politică românească și tocmai din această cauză își caută un punct de sprijin în afara hotarelor românești", Hotărârea era – conchidea autorul – "o sentință a istoriei"²⁴.

În același ziar, Sorin Toma consemna opinia "oamenilor muncii", care trimiteau scrisori organului de presă al Partidului Comunist, cu următorul conținut: "Cum îi mai rabdă fața pământului pe dușmanii aceștia care se duceau să ne caute dușmanii în străinătate? Îl rugăm din inimă pe tovarășul Teohari Georgescu să-i aresteze pe toți și să-i trimită la muncă la noi în mină, dimpreună cu marele lor, Iuliu Maniu"²⁵.

Următoarea lege cu caracter politic și care se înscria pe aceleași coordonate ale distrugerii elitei politice românești a fost *legea cu numărul 289 pentru desființarea și interzicerea organizațiilor de tip fascist, profascist sau terorist, politice, militare sau paramilitare*.

Actul normativ respectiv a fost votat pe 4 august 1947 fără dezbateri, fiind aprobat de 146 de deputați și dezaprobat de numai doi. A intrat în vigoare în urma publicării în Monitorul Oficial, partea I, numărul 189 din 18 august 1947. Majoritatea regulamentului pentru a face posibilă adoptarea proiectului de lege amintit în paragraful anterior era de 105 voturi.

Legea avea la bază articolul 15 al Convenției de Armistițiu"²⁶, fapt reieșit din expunerea de motive a lui T. Gherogescu din 7 august 1947; "Prin articolul 15 din Convenția de Armistițiu, Guvernul [...] se obligă să dizolve organizațiile prohitleriste"²⁷.

Legea reprezenta și o încercare de a legitima oarecum acțiunea dizolvării P.N.Ț și a arestării liderilor acestui partid. Tot în expunerea de motive și tot prin invocarea Convenției de Armistițiu, ministerul de interne încerca să demonstreze că măsura dizolvării Partidului Național Țărănesc a fost justificată de încercarea eșuată a liderilor săi de a părăsi țara, considerată de autoritățile o activitate de compromitere în Occident a regimului "democrat" din România.

Printr-o serie de măsuri administrative, celelalte organizații de acest fel au fost desființate în fapt de îndată ce obiectul lor a devenit ilicit în baza Convenției de Armistițiu și practic puse în imposibilitatea desfășurării vreunei activități.

Cu privire la aceste organizații rămăsese însă nerezolvată modalitatea lichidării patrimoniului lor.

Prin alăturatul proiect de lege se ratificau măsurile luate în acest scop pe cale administrativă prevăzându-se sancțiuni aspre împotriva celor care încercau să reconstituie sau să facă propagandă în favoarea unor asemenea organizații.

Referitor la textul de lege care cuprinde patru articole, se poate aprecia că acesta se caracterizează prin folosirea intenționată, încă din titlu, a unor termeni care lăsaus loc la interpretări. Din acest punct de vedere articolul unu este semnificativ: "Organizațiile prohitleriste de tip fascist, politice, militare sau paramilitare, ca și organizațiile care au dus propagandă ostilă Națiunilor Unite, existente pe teritoriul României, la 23 August 1944, sunt și rămân dizolvate.

Reînființarea, sub orice formă, a unor asemenea organizații este interzisă"²⁸.

Prin același articol, așa cum reiese din ultimul paragraf, se ratificau "măsurile administrative prin care aceste organizații au fost desființate"²⁹. Această prevedere avea scopul de a da o notă de legitimitate măsurii administrative de dizolvare a P.N.Ț > instituite în urma denunțării de către unul din piloți, a încercării conducătorilor Partidului Național Țărănesc, mai puțin Iuliu Maniu, de a părăsi țara pe 14 iulie 1947.

Articolul doi instituia obligația "foștilor conducători ai organizațiilor menționate la articolul unu, sub sancțiunea răspunderii penale prevăzute la articolul trei, de a prezenta M.A.I., în termen de 10 zile libere de la publicarea ei, declarații asupra șediiilor organizațiilor, compunerii lor, armelor de foc sau albe, precum și registrele de membri"³⁰. Articolul prevedea confiscarea de către stat a patrimoniului organizațiilor dizolvate.

Ultimele două articole stabileau pedepsele, foarte dure de altfel, pentru diferite categorii de persoane care continua să propage ideile politice ale organizațiilor desființate. Conducătorii și membrii organizațiilor prevăzute la articolul unu care își continua activitatea, cei care inițiau și participau la înființarea "unor organizații politice, militare sau paramilitare de tip fascist"³¹, erau pedepsiți cu muncă silnică cuprinsă între 15 și 25 de ani, cu degradare civică pe o perioadă de la 5 la 20 de ani conform articolului trei.

Articolul patru instituia pedeapsa "cu închisoarea corecțională de la trei luni la zece ani, amendă de la 100 000 la 1 000 000 lei și interdicția corecțională de la 1 la 3 ani"³² pentru cei care "fără a putea fi dovedit că fac parte din vreo organizație din cele prevăzute la articolul trei, se dedau la propagandă sau la orice fel de acțiuni în favoarea acestora sau a scopurilor urmărite de asemenea organizații"³³. Posibilitatea arestării sau cea a achitării unei amenzi în cazul desfășurării unei propagande în favoarea organizațiilor prevăzute la articolul trei, în realitate în favoarea partidelor de opoziție, de către o serie de persoane fără nici o dovadă a desfășurării unei astfel de propagande, reprezenta o încălcare a celor mai elementare norme de drept.

Prevederile ambigue ale legii, intenționat redactate în acest fel, aveau menirea de a lăsa cât mai eficient asupra tuturor organizațiilor și cetățenilor care protestau față de politica guvernamentală. Expresii de genul "organizațiuni de tip fascist, profascist sau teroriste, politice, militare sau paramilitare" dădeau posibilitatea autorităților de a adopta măsuri represive față de toate grupările care se opuneau politicii P.C.R..

Următorul act normativ adoptat a fost *legea numărul 291 de urmărire și sancționare a celor vinovați de crime de război sau împotriva păcii ori umanității*³⁴. Legea conține 12 articole și a fost aprobată fără dezbateri de 195 de deputați, doi parlamentari votând contra.

În expunerea de motive prezentată de ministrul justiției, Lucreția Pătrășcanu, se evidenția necesitatea adoptării unei astfel de legi, fiind invocată, ca și în cazul legii anterioare, Convenția de Armistițiu:

"În vederea îndeplinirii obligațiunilor isvorând din Convenția de Armistițiu, s-a socotit necesară întocmirea alăturatului proiect de lege, care atribuie, din nou, secțiunilor criminale ale unor Curți de Apel, competența judecării infracțiunilor [...] și prin care se reglementează, totodată și posibilitatea redeschiderii cercetărilor, în cauzele anterior clasate"³⁵.

În cadrul acestei legi, articolul doi, punctul c, este formulat în așa fel încât dădea posibilitatea autorităților de a lua măsuri împotriva oricăror persoane care erau acuzate de săvârșirea unor crime de război, de organizarea unor acțiuni în exterior "în slujba hitlerismului sau fascismului și au atacat Țara prin scris, prin grai sau în orice alt mod"³⁶ fără a fi precizat foarte clar care persoane intrau în această categorie. În realitate aceste persoane, acuzate că fac parte din "alte organizații hitleriste"³⁷, își exprimau susținerea față de Partidul Național Țărănesc și față de Partidul Național Liberal. Alineatul c era redactat astfel, prezentarea lui în extenso fiind foarte necesară pentru înțelegerea exactă a scopurilor autorităților:

"Sunt vinovați de a fi săvârșit, ordonat sau participat la săvârșirea crimelor

contra păcii sau umanității, cei care: [...] au părăsit teritoriul național pentru a se pune în slujba hitlerismului sau fascismului și au atacat Țara prin scris, prin grai sau în orice alt mod, precum și cei care s-au pus în slujba hitleriștilor înăuntrul Țării, intrând în S.S., S.A., Gestapo și alte organizațiuni hitleriste”³⁸

Articolul trei stabilea pedeapsa: “muncă silnică pe viață iar dacă sunt circumstanțe atenuate cu muncă silnică pe timp mărginit de la 15 la 25 de ani”³⁹. Ca și în cazul legii precedente, semnificativă este duritatea pedepselor. Se pune întrebarea dacă exista vreo diferență între condamnatul la muncă silnică pe viață sau numai pe o perioadă cuprinsă între 15 și 25 de ani? Condițiile de detenție, modul brutal de purtare al anchetatorilor și gardienilor, condițiile de muncă duc la concluzia că pedeapsa la muncă silnică pe viață sau numai pentru 25 de ani făceau din omul care o îndeplinea o ființă lipsită de dorința de a-și continua viața după părăsirea închisorii, în condițiile contractării a diferite boli și a degradării civice la care era supus.

Luna decembrie a anului 1947 a reprezentat luna declanșării campaniei totale de cucerire a puterii politice.

Începută prin adoptarea legii de organizare judecătorească, campania a fost finalizată prin forțarea regelui de a abdică și proclamarea Republicii Populare Române la 30 decembrie 1947, regimul de “democrație populară” fiind instalat și din punct de vedere politic.

Pe 5 decembrie 1947 a intrat în vigoare *legea numărul 341 pentru organizarea judecătorească* în urma publicării în Monitorul Oficial, partea I, numărul 282, fiind aprobată în ședința Adunării Deputaților din 28 noiembrie 1947.

Legea, formată din 162 de articole cuprinse în patru părți, este semnificativă prin introducerea în aparatul justiției a ceea ce a fost cunoscut sub numele de asesori populari.

Articolul doi al legii prevedea că “fiecare judecătorie se compune din unul sau mai mulți judecători și mai mulți asesori populari”⁴⁰. Articolul patru stabilea că asesorii populari “în număr de doi, vor lua parte împreună cu judecătorul sau ajutorul de judecător la judecarea pricinilor cu caracter contencios.

La judecătoriile urbane, asesorii vor lua parte numai la judecarea cauzelor penale”⁴¹

Conform articolului 18 al legii organice, cei doi asesori aveau dreptul de a intra, alături de un judecător sau supleant, în compunerea tribunalelor care judecau în cauze de ordin penal. Asesorii erau reprezentați și în cadrul Curților judecau în procesele penale cu doi consilieri și trei asesori populari.

Titlul doi al părții întâi al actului normativ din 5 decembrie 1947 conține mai multe referiri cu privire la noua instituție.

Articolul 43 prevedea că pe “lângă Ministerul public al fiecărui tribunal vor funcționa câte doi asesori populari”⁴². Același articol stabilea și o serie de atribuții ale acestui nou corp infiltrat de autorități în aparatul justiției cu scopul subordonării acestuia intereselor P.C.R. de a lăsa cât mai eficient și rapid în oricine încerca să formuleze puncte de vedere critice față de măsurile guvernamentale. Asesorii erau “obligați să cerceteze dosarele cauzelor clasate și să raporteze procurorului general al Curții respective, cauzele pe care le vor socoti că au fost clasate pentru motive neîntemeiate; ei vor avea dreptul să declare recurs la Camera de instrucțiune împotriva ordonanțelor de neurmărire”⁴³

Titlul doi al părții a doua stabilea exact, pe parcursul a șapte articole (articoale 85 – 91), modul de organizare și funcționare al noulor instituții care aveau scopul de a compromite noțiunea de justiție și subordona pe cei care ar fi trebuit să vegheze la buna desfășurare a activității judecătorești.

Articolul 85 prevedea modul de alegere a asesorilor populari în mediul rural: "Alegerea se va face prin viu grai cu majoritatea celor prezenți, în localul judecătoriesai al școalei, sub președenția judecătorului asistat de doi consilieri comunali, dintre locuitorii propuși de Consiliul comunal sau de organele care îl înlocuiesc(...).

În fiecare comună de reședință vor fi aleși 32 de locuitori, dintre care primul – președinte al tribunalului va desemna prin tragere la sorți, doi asesori populari și șase supleanți. Ei vor lua parte la judecarea pricinilor ce se vor judeca la reședință respectivă în primele trei luni ale anului judecătoresc. Pentru trimestrele următoare, primul – președinte al tribunalului va desemna din aceeași listă de 32 locuitori prin tragere la sorți, cu 15 zile înainte de expirarea trimestrului, pe noii asesori populari și supleanții lor; cu aceeași procedură vor fi completate locurile devenite vacante"⁴⁴

Articolul următor prezenta modul de alegere a asesorilor populari la nivelul judecătorilor orășenești: "Pentru judecătorii urbane și cele mixte, în ceea ce privește reședințele principale, pentru tribunale, ministere publice și Curți, Consiliul Județean Sinducal, va convoca, în cursul lunii Decembrie al fiecărui an, pe membrii Sindicatelor și Asociațiilor profesionale recunoscute persoane juridice, din localitățile de reședință ale instanțelor, să aleagă pentru fiecare judecător, Curte nedivizată, sau secțiune criminală, câte o listă de 32 membrii ai Sindicatelor sau Asociațiilor profesionale, înscrși în listele electorale, cu știință de carte și domiciliati în localitățile de reședință ale instanțelor respective. Se stabilea că votarea urma să se facă "prin viu grai cu majoritatea celor prezenți"

Votul prin viu grai reprezenta un mijloc prin care autoritățile puteau să supravegheze modul cum cei prezenți își exercitau dreptul de vot, putând lua măsuri contra celor care nu votau sau împotriva celor care respingeau sau criticau instalarea noilor funcționari fără pregătire juridică în aparatul justiției.

Din cadrul listelor de asesori populari, președinții tribunalelor desemnau "prin tragere la sorți, cu 15 zile înainte de începerea fiecărui trimestru al anului judecătoresc, câte doi asesori populari pentru judecătorii și ministerele publice ale tribunalelor, câte patru tribunale nedivizate sau secțiunile corecționale și câte trei pentru Curțile nedivizate sau secțiunile criminale ale instanțelor din circumscripțiunea sau din localitatea de reședință a tribunalului respectiv"⁴⁵

Articolul 87 prevedea că "sarcina funcțiunii de asesor popular este obligatorie"⁴⁷ Tot în acest articol se stabileau drepturile acestor noi funcționari ai aparatului justiției. Aceștia aveau dreptul "să refuze numirea sau să demisioneze din funcțiune, dacă au împlinit 60 de ani, dacă vreo boală sau infirmitate îi împiedica să îndeplinească, în condițiuni mulțumitoare, însărcinarea sau dacă îndeplinesc o funcțiune electivă în Stat, județ sau comună"⁴⁸. Conform articolului 88, asesorii primeau indemnizație specială care urma să fie stabilită de guvern. Ei își păstrau pe perioada îndeplinirii noii funcții, vechiul loc de muncă.

Articolul următor stabilea sancțiunile de care "beneficiau" acești asesori în anumite situații: "Asesorii populari, care lipsesc nemotivat, vor fi pedepsiți cu amendă până la 500 de lei, pentru fiecare ședință. Pedepsa se va pronunța pentru asesorii populari de la judecătorii de către primul președinte sau președintele tribunalului respectiv, iar asesorii populari de la tribunale, ministere publice sau Curți, de către primul președinte sau președintele Curții respective.

Asesorii populari, care lipsesc nemotivat la mai mult de cinci ședințe în timpul unui trimestru, vor putea fi revocați de Ministerul Justiției și trimiși în judecată pentru refuz de serviciu. Asesorii revocați vor fi decăzuți din dreptul de a mai fi asesori"⁴⁹.

Articolul 90 instituia asesorilor ca la numirea în funcție să depună "în ședință

publică, în fața șefului instanței respective, jurământul prevăzut pentru magistrați”⁵⁰

Ultimul articol al părții a doua a legii de față stabilea că funcția “de asesor popular este incompatibilă cu profesiunea de avocat”⁵¹

Articolul 161 prevedea că: “Alegerile și desemnarea asesorilor populari pentru primul trimestru judecătoresc, se vor face la 1 Martie 1948, sau în termen de 30 de zile de la data deciziunilor prevăzute de articolul doi”⁵². Conform aceluiași articol, dispozițiile legii pentru organizare judecătorească urmau să intre în vigoare începând cu 1 Martie 1948. Legea a fost aprobată de 280 de deputați, un singur deputat votând contra. Majoritatea regulamentară pentru adoptarea proiectului de lege era de 141 voturi.

În privința discuției generale pe marginea legii, toate grupările politice parlamentare și-au exprimat intenția de a aproba proiectul de lege. Toate pozițiile exprimate de Partidul Național Popular, Partidul Comunist Român, P.S.D., Partidul Țărănesc Democrat, Frontul Plugarilor, P.N.L., Uniunea Populară Maghiară precum și de ministrul justiției în încheierea discuției generale, fac referiri la noua instituție a asesorilor populari care era cuprinsă și în Platforma – program a B.P.D. din 17 mai 1946.

Acest program stabilea reînființarea Curților cu Jurați și introducerea unui “judecător ambulant la sate, spre a scuti țăranii de deplasări la mari distanțe în procesele de mică importanță”⁵³

Dintre pozițiile prezente, semnificativă este cea a P.C.R. exprimată prin vocea viitorului dictator, Nicolae Ceaușescu: “Caracteristica principală a noi legi judecătorești este introducerea elementelor populare muncitorești și țăranimii muncitoare în organele de judecată. A doua caracteristică este alegerea democratică a acestora, de către sindicate și organizațiile profesionale ale celor de la orașe și de adunările obștei statului, a reprezentanților țăranimii muncitoare.

Prin alegerea din marea masă a judecătorilor populari, se creează o legătură strânsă între popor și justiție. Trimișii poporului vor avea sarcina să facă dreptate celor ce muncesc și de a lovi fără cruțare în speculanții, în sabotori și în dușmanii de tot felul ai democrației și bunei stări a poporului român”⁵⁴

Punctul de vedere al guvernului este exprimat de ministrul justiției, Lucrețiu Pătrășcanu, punct de vedere care merge pe aceleași coordonate ca și declarația lui Nicolae Ceaușescu: “Reforma justiției [...] nu înseamnă numai schimbarea oamenilor, ci schimbarea sistemului. Într-adevăr, îndeosebi prezența asesorilor populari schimbă sistemul, iar nu numai oamenii.

Asesorii populari aduc pe scaunul judecătoresc conștiința lor de clasă și lumina minții lor. Dar mai aduc ceva: interesele oamenilor muncitori, ale celor care luptă și muncesc nu numai pentru îmbunătățirea vieții lor, dar și pentru apărarea și consolidarea drepturilor și libertăților democratice. Asesorii populari aduc în justiție sprijinul maselor, care i-au trimis acolo. Ei reprezintă într-adevăr masele populare, reprezintă imensa majoritate a poporului român. Prin prezența asesorilor populari, am introdus elementul democratic în justiția noastră”⁵⁵.

Articolele și declarațiile de presă s-au caracterizat prin unicitatea punctelor de vedere exprimate încă din vara anului 1947.

Declarațiile de presă, articolele, luările de poziție ale autorităților, evidențiau dorința și scopul subordonării totale a aparatelor justiției prin înlocuirea acelor magistrați care nu se supuneau măsurilor adoptate de autorități, fiind totodată simpatizanți sau chiar membrii ai fostului Partid Național Țărănesc condus de Iuliu Maniu.

În același timp, reprezentanții puterii doreau și înlăturarea acelor magistrați

care nu aveau intenția de a se afilia politic, ei dorind doar să-și facă datoria prin promovarea unei justiții adevărate lipsite de ingerițele politicului. Dorința oamenilor dreptului era imposibil de îndeplinit în noile condiții când Partidul Comunist din România își impunea controlul asupra tuturor instituțiilor statului cu scopul finalizării procesului de instaurare a regimului de "democrație populară" în România, în realitate a dictaturii partidului unic.

Pe 22 august, Sorin Toma, în articolul de fond din "Scânteia", afirma că justiția să fie curățată de "balastul elementelor ostile poporului pentru ca să pătrundă suflul nou al elementului popular"⁵⁶. De aceea se impuneau instanțe și texte procedurale "potrivite pentru ca să fie zdrobite repede și fără cruțare orice unealtă contra poporului"⁵⁷. Ce se înțelegea prin curățirea justiției de "balastul elementelor ostile poporului"? Era vorba de înlăturarea magistraților care se opuneau P.C.R. În acest domeniu. O decizie care invoca articolul 154⁵⁸ din legea 341, a fost adoptată pe 10 februarie 1948, fiind publicată în Monitorul Oficial, partea I, numărul 34 / 11 februarie 1948. Decizia cuprindea un număr de 129 de magistrați dispenbilizați. Exemplificarea cu numai câteva nume este semnificativă pentru procesul de epurare a justiției. Au fost înlăturați: M. Possa, procuror general la Curtea de Casație și Justiție; T. Tănăsescu, președinte la Secția a II-a a Curții de Casație și Justiție; N. I. Dobrotescu, consilier la Secția I a Curții de Casație și Justiție; M. Papadopol, procuror la Curtea de Casație și Justiție; Alexandru – Ștefan Policrat, consilier la Curtea de Apel București, Tulius Goruneanu, președinte la Curtea de Apel Timișoara.

"Scânteia", numărul 987 de sâmbătă 29 noiembrie 1947, prezintă discursul ținut de Lucrețiu Pătrășcanu la mitingul de la C.F.R. Grivița din 28 noiembrie 1947 referitor la instituția judecătorilor populari: "Acești judecători populari, aleși din masa muncitorească de la orașe, din rândurile țărăminii muncitoare de la sate, nu înseamnă oameni noi într-un sistem vechi, ci înseamnă în realitate, un nou sistem de a împărți dreptatea. Prin prezența reprezentanților aleși ai maselor muncitoare de la orașe și sate, care devin judecători cu drept hotărâtor în tribunale și Curți, justiția într-adevăr devine populară [...]. În judecata lor, judecătorii populari trebuie să se conducă de sentimentul lor de dreptate, de conștiința și mintea lor. Judecătorul popular nu este chemat să cunoască textul legii și să aibă cultură juridică; el este chemat să aprecieze faptele așa cum i se înfățișează dovezile care vorbesc împotriva sau pentru un inculpat, să privegheze ca dreptatea și numai dreptatea să se facă"⁵⁹.

Ziarul P.C.R. din 12 decembrie 1947, în articolul "Cine poate fi ales judecător popular. Ce drepturi va avea și ce muncă va face?", sublinia că: "nici chiaburii, nici negustorii, nici funcționarii nu au dreptul să fie judecători populari, iar asesorul popular n-are nevoie să cunoască multă carte și legi multe. Astea le știe judecătorul, el trebuie să judece după mintea și conștiința lui"⁶⁰.

În concluzie, legea pentru organizarea judecătorului a reprezentat un pas important în procesul de subordonare a justiției prin ceea ce a fost cunoscut în epocă sub numele de asesori populari și care au desființat noțiunea de justiție. Oamenii fără pregătire juridică, așa cum reiese și din discursul ministrului justiției, ținut la C.F.R. Grivița, erau puși să dea sentințele în locul adevăraților magistrați.

Instaurarea regimului de "democrație populară" a fost finalizată prin actul de ablitare al regelui și prin proclamarea R.P.R. în ziua de 30 decembrie 1947.

În cadrul dezbaterilor din Adunarea Deputaților din 30 decembrie privind abdicarea regelui și proclamarea R.P.R., deputatul Gh. Nechita a prezentat *proiectul de lege privind constituirea Statului Român în R.P.R.*, proiect care nu a mai fost prezentat comisiilor Adunării Deputaților, președintele forului legislativ, Mihail Sadoveanu, propunând votarea legii în forma prezentată Adunării care a acceptat

propunerea ceea ce a determinat votarea în unanimitate a proiectului de lege. Numărul deputaților prezenți era 295. Majoritatea necesară trecerii proiectului de lege era de 198 de voturi. Legea a fost publicată în Monitorul Oficial, partea I, numărul 300 bis din 30 decembrie 1947.

Adunarea Deputaților lua act de abdicarea regelui Mihai. Articolul doi consfințea abrogarea Constituției din 1866 împreună cu modificările realizate atât pe 29 martie 1923 cât și la 1 septembrie 1944 precum și modificările ulterioare.

Cel de-al treilea articol institua numele de Republica Populară Română. Al patrulea articol stabilea că puterea legislativă să fie executată de Adunarea Deputaților până la dizolvarea sa și până la formarea unei adunări constituante la o dată ce urma a fi fixată de Adunarea Deputaților.

Următorul articol prevedea că noua Constituție va fi elaborată de această adunare constituantă.

Articolul șase arăta că până la votarea și promulgarea Constituției, puterea executivă urma să aparțină unui prezidiu format din cinci membri care erau aleși de Adunarea Deputaților din cadrul personalităților publice și științifice ale noii Republicii Populare care trebuiau să depună jurământul în fața forului legislativ.

În conformitate cu articolul opt al legii, în trei zile de la apariția legii toți funcționarii aparatului de stat trebuiau să jure credință noii forme de stat.

Ultimul articol al legii prevedea că promulgarea acestui act legislativ se va face de către președintele Consiliului de Miniștri, dr. Petru Groza care a semnat-o alături de ministrul justiției, Lucrețiu Pătrășcanu.

După votarea acestei legi, deputatul Gh. Apostol a depus un *proiect de lege prin care pe baza articolului șase a legii de mai sus erau numiți ca membri în Prezidiul R.P.R.: C.I. Parhon, M. Sadoveanu, St. Voitec, Gh. C. Stere și I. Niculi.*

Ca și precedentul proiect de lege și acesta a fost votat tot cu unanimitate de voturi. Legea 364, a fost publicată în Monitorul Oficial, partea I, numărul 300 bis decembrie 1947.

Abdicarea forțată a regelui și proclamarea Republicii populare Române pe 30 decembrie 1947 și numirea membrilor Prezidiului R.P.P. au fost însoțite și de decretul care întărea noua formă de stat și de o Proclamație către țară în care erau anunțate schimbările structurale de la nivelul puterii politice.

În privința decretului cu numărul 2302, acesta prevede numirea lui P. Groza ca președinte al Consiliului de Miniștri⁶¹. Decretul, având un singur articol, era semnat de C.I. Parhon, Mihail Sadoveanu, Stefan Voitec, Ion Niculi și doctorul Petru Groza în calitate de premier.

Proclamația către "muncitori, țărani, intelectuali, soldați, subofițeri, cetățeni și cetățeni ai României"⁶², semnată de toți membrii guvernului, prezenta opiniei publice modificările care avuseseră loc la nivelul puterii politice prin abdicarea regelui. În document se aprecia: "monarhia constituia o piedică în calea dezvoltării țării noastre, spre un regim de democrație populară, care să asigure tuturor celor ce muncesc bunăstarea materială și culturală, să asigure independența și unitatea Statului Român.

Prin înlăturarea monarhiei, se deschid democrației noastre populare, căi noi de mărețe înfăptuiri"⁶³

Afirmațiile erau adevărate. Monarhia rămăsese singurul bastion în fața intențiilor P.C.R. de a proclama Republica Populară și deci de a finaliza instituirea regimului de "democrație populară". Acest bastion trebuia înlăturat cu orice preț și în orice condiții pentru a se deschide calea instaurării dictaturii partidului unic sub masca așa-zisului regim de "democrație populară"

Presa aparținând puterii a comentat momentul proclamării R.P.P. ca pe o

mare realizare.

Vasile Luca, în articolul din 1 Ianuarie 1948, "Prin Republica Populară spre noi și mărețe înfăptuiri", publicat în "Scânteia", declara că prin "dărâmare monarhiei, în jurul căreia se concentrau și se regrupau forțele reacționare interne, uneltind împotriva poporului, se asigura un tempo rapid în dezvoltarea democrației noastre populare".

"Scânteia", numărul 1053 din 23 februarie 1948, a prezentat Raportul politic general al lui Gh. Gheorghiu – Dej la Congresul P.M.R.: "23 August, 6 Martie, participarea la războiul antihitlerist, reforma agrară, alegerile parlamentare, transformările petrecute în țara noastră în a doua jumătate a anului ce s-a scurs – sunt verigi ale unui aceluiași lanț, etape diferite ale aceluiași proces de făurire prin lupta poporului muncitor a unui regim de democrație populară în țara noastră.

REZULTATUL ACESTUI PROCES ESTE REPUBLICA POPULARĂ ROMÂNĂ"⁶⁵

După abdicarea regelui, ofensiva împotriva acestuia a continuat. Prin decizia 164 a Comisiunii Ministeriale pentru Redresare Economică și Stabilizare Monetară din 5 ianuarie 1948 și publicată în Monitorul Oficial, partea I, numărul 5 din 7 ianuarie 1948, se prevedea încă de la articolul unu: "Pentru a se realiza identificarea și a se asigura păstrarea și administrarea bunurilor de orice fel [...] care formau patrimoniul fostei Coroane [...] "⁶⁶ se institua o comisie.

Articolul doi prevedea atribuțiile comisiei: organizarea, conducerea, coordonarea și controlul tuturor operațiunilor "de inventariere și conservare a bunurilor prevăzute în articolul unu, din prezenta deciziune, precum și de a supraveghea administrarea lor"⁶⁷. Hotărârea reprezenta o confiscare brutală și abuzivă a bunurilor Casei Regale a României.

În vederea consolidării noilor instituții statale, Consiliul de Miniștri a dat un decret pe 8 ianuarie 1948, publicat în Monitorul Oficial, partea I, numărul 7 din 9 ianuarie 1948, care fixa atribuțiile Prezidiului R.P.R.. În conformitate cu legea numărul 363 din 1947 pentru constituirea Prezidiului R.P.R., acesta avea următoarele atribuții mai importante: convocarea Adunării Deputaților, semnarea legilor și dispunerea publicării lor în Monitorul Oficial, exercitarea dreptului de grațiere, numirea și revocarea, la propunerea Consiliului de Miniștri, a miniștrilor, stabilirea și conferirea gradelor militare și a decorațiilor R.P.R., acreditarea și rechemarea reprezentanților diplomați români, la propunerea Ministerului Afacerilor Externe, primirea scrisorilor de acreditare și rechemare a reprezentanților diplomați ai altor state în România. Aceste atribuții aparținuseră regelui înainte de 30 decembrie 1947.

Articolul cinci stabilea, în conformitate cu articolul trei, că profesorul C.I. Parhon, cel mai în vârstă dintre membrii Prezidiului, era președintele acestui nou organism. Secretar era Gheroghe C. Stere.

Articolul următor prevedea că hotărârile Prezidiului R.P.R. erau date "prin decrete prezidențiale, la propunerea guvernului, cu majoritate, și vor fi semnate de Președintele Prezidiului Republicii Populare Române și de secretar"⁶⁸. Articolele 7 și 8 stabileau caracteristicile noii steme: "Stema Republicii Populare Române este înfățișată prin: un tractor, un grup de trei furnale pe câmpul unui soare care răsare, înconjurat de o înmănunchere de spice de grâu, legate de o panglică având inscripția Republica Populară Română și inițialele R.P.R. la capătul spicelor. Culoarele Republicii Populare Române sunt: albastru, galben și roșu, așezare vertical, și având în centru câmpului galben Stema Republicii"⁶⁹.

Noile însemne, conform articolului prezentat, aveau scopul de a șterge din amintirea opiniei publice a oricărui lucru care era legat de sistemul monarhiei

constituționale care dăinuise în România din 1866. Decizia era semnată de C.I. Parhon, I. Niculi, M. Sadoveanu, Șt. Voitec, Gh. C. Stere și de dr. Petru Groza.

Pe 20 ianuarie 1948 a intrat în vigoare legea 6 pentru completarea articolelor 1 și 2 ale legii numărului 877 din 9 decembrie 1940. Noua lege a fost publicată în Monitorul Oficial, partea I, numărul 16 din 20 ianuarie 1948, fiind votată de Adunarea Deputaților pe 20 decembrie 1947. A fost aprobată de 224 deputați, contra unu. Legea a fost promulgată pe 17 ianuarie 1948, fiind semnată de C.I. Parhon, Gh. C. Stere și ministrul justiției, Lucrețiu Pătrășcanu.

Articolul unu al legii din 9 decembrie se completa cu următoarele prevederi: "Naționalitatea română mai poate fi retrasă românului care pleacă ori încearcă să plece din țară în mod clandestin sau fraudulos, precum și aceluia care nu se întoarce în țară după expirarea de valabilitate a actelor de călătorie, eliberate de autoritățile române.

În cazul când valabilitatea a expirat sau frontiera a fost trecută în mod clandestin sau fraudulos înainte de publicarea prezentei legi, naționalitatea va putea fi retrasă românului care, în termen de 60 de zile de la această dată, nu s-a întors în țară sau nu a obținut de la autoritățile române actele necesare pentru rămânerea mai departe în străinătate"⁷⁰

Articolul doi al legii institua dreptul statului de a confisca bunurile personale cărora li s-a retras naționalitatea în conformitate cu articolul unu.

Pe baza acestei legi a fost dat pe 20 februarie 1948 Jurnalul Consiliului de Miniștri cu numărul 265 cu privire la retragerea naționalității române anumitor persoane. Jurnalul a intrat în vigoare pe 23 februarie 1948 prin publicarea în Monitorul Oficial, partea I, numărul 44.

Articolul unu prevedea retragerea naționalității române și confiscarea averii mobiliare și imobiliare următoarelor persoane: fostul rege Carol al II-lea, Grigore Gafencu, Grigore Niculescu – Buzești, C. Visoianu, Al. Cretzianu, N. Rădescu, Radu Irimescu, Carol Davila – Citta, Rică Georgescu, Costea Brutus, Petre Ionescu, V.V. Tilea, Richard Franasovici, Mihail Cărmărescu, inginer Nicolae Caranfil, Nicolae Dianu, Costel Constantinescu, Max Manolescu, Emil Ghilezan, Matei Ghica – Cantacuzino, F. Stănculescu, Mircea Strătilescu, Pamfil Șeicaru, Vintilă Brătianu.

Jurnalul era semnat de dr. Petru Groza, Lucrețiu Pătrășcanu, Stanciu Stoian, Octav Livezeanu, T. Iordăchescu, prof. ing. N. Profiri, L. Rădăceanu, ing. T. Ionescu, dr. Fl. Bagdasar, T. Georgescu și Ion Pas.

În concluzie, ultimul bastion în calea comunizării țării înlăturat, ildeile cuprinse în Platforma – program a B.P.D. din 17 mai 1946 cu privire la "asigurarea regimului democratic și a suveranității depline a statului român în cadrul monarhiei constituționale [...], asigurarea dreptului și libertăților cetățenești: libertatea cuvântului, libertatea scrisului, libertatea întrunirilor și a dreptului de asociere"⁷¹ au fost complet și intenționate uitate, scopul final al P.C.R. fiind acela de a pune bazele unui stat în care să existe un singur partid care să dirijeze întreaga societate din toate punctele de vedere.

Singura instituție care mai amintea doar prin denumire de regimul real democrat existent în România între cele două războaie mondiale, rămăsese Adunarea Deputaților, copie palidă a ceea ce reprezintă forul legislativ al statului român în perioada amintită.

Ziua de 25 februarie 1948 se poate considera că a reprezentat îndeplinirea scopului pe care și-l propusese P.C.R. odată cu deschiderea lucrărilor Parlamentului la 1 decembrie 1946: acapararea totală a puterii.

Legea numărul 32 pentru dizolvarea Adunării Deputaților, dată pe 25 februarie

1948 și publicată în Monitorul Oficial, partea I, numărul 46 din aceeași zi, a fost votată pe 24 februarie 1948, fiind aprobată cu unanimitate de 250 de voturi. Legea cuprindea cinci articole.

Articolul unu prevedea că "Adunarea Deputaților se dizolvă pe data publicării prezentei legi în Monitorul Oficial"⁷⁰. Articolul secund stabilea data alegerilor noului organism, denumit Marea Adunare Națională, pentru 28 martie 1948. Atribuțiile Marii Adunări Naționale erau cuprinse în articolul trei: elaborarea Constituției Republicii Populare Române, exercitarea puterii legislative pe perioada funcționării sale. Articolul patru prevedea că "până la constituirea Marii Adunări Naționale, puterea legislativă se va exercita de Guvern"⁷⁰. Hotărârile legislative ale acestuia urmau a fi ratificate ulterior de Marea Adunare Națională. Prevederile articolului patru demonstrează încălcarea separării puterilor în stat în general și ingerințele puterii executate în activitatea "legislativului" în particular. Dar în noile condiții, principiul separării puterilor în stat nu mai avea nici o importanță pentru Partidul Comunist Român.

În concluzie, anul 1947 a fost anul unor transformări spectaculoase în România, ca și în întreaga zonă centrală și sud – est europeană. Început cu Mesajul de Anul Nou adresat de regele Mihai, acest an se încheia cu un Mesaj similar, adresat de această dată, de Prezidiul Provizoriu al R.P.R.. Între aceste date s-au consumat evenimente care au marcat evoluția istorică a României timp de aproape patru decenii.

NOTE:

¹ Între 23 August 1944 și 28 februarie 1945 s-au constituit trei guverne. Două au fost conduse de generalul C. Sănătescu. Al treilea a fost prezidat de generalul N. Rădescu.

² *M.O.*, partea I, numărul 50, 1 martie 1947, pagina 1557.

³ *Ibidem*.

⁴ *Ibidem*.

⁵ *Ibidem*.

⁶ *Ibidem*.

⁷ *Ibidem*.

⁸ *Idem*, pagina 1558.

⁹ Iuliu Maniu a fost condamnat, ca și Ion Mihalache, la temniță grea pe viață. N. Penescu a primit 5 ani temniță grea. N. Carandino a fost condamnat la șase ani temniță iar Ilie Lazăr la 12 ani temniță grea. Grigore Niculescu – Buzești a fost condamnat la muncă silnică (în contumacie) ca și Al. Cretzianu. Grigore Gafancu, aflat și el în afara țării, a primit 20 de ani muncă silnică. C. Visoianu a fost condamnat la 15 ani muncă silnică (în contumacie). V. Rădulescu - Pogoneanu a primit 25 de ani temniță grea. Vasile Serdici a fost condamnat la 10 ani temniță grea iar R. Niculescu – Buzești la 10 ani detenție riguroasă. Ștefan Stoika a primit 8 ani detenție riguroasă.

¹⁰ I. Scurtu – "Istoria Partidului Național - Țărănesc", pagina 452.

¹¹ *Ibidem*.

¹² *M.O.*, partea III, numărul 53, 24 septembrie 1947, pagina 1405.

¹³ *Ibidem*.

- ¹⁴ Coordonator Ion Scurtu – "România. Viața politică. În documente. 1947", pagina 192. Se va cita "România, 1947"
- ¹⁵ Ibidem.
- ¹⁶ Ibidem.
- ¹⁷ Ibidem.
- ¹⁸ Ibidem.
- ¹⁹ Idem, pagina 193.
- ²⁰ Ibidem.
- ²¹ Idem, pagina 194.
- ²² Idem, pagina 195.
- ²³ Idem, pagina 205.
- ²⁴ Ioan Scurtu – "Iuliu Maniu. Activitate politică", pagina 152.
- ²⁵ Ibidem.
- ²⁶ "Guvernul Român se obliga să dizolve imediat toate organizațiile pro-hitleriste de tip fascist aflate pe teritoriul românesc, atât cele politice, militare sau paramilitare, cât și orice alte organizații care duc propagandă ostilă Națiunilor Unite și în special Uniunii Sovietice, nepermițând în viitor existența unor organizații de acest fel". Articolul este preluat din Gh. Buzatu – "România cu și fără Antonescu", pagina 277.
- ²⁷ *M. O.*, partea III, numărul 61, 3 octombrie 1947, pagina 1581.
- ²⁸ *M. O.*, partea I, numărul 189, 18 august 1947, pagina 7422.
- ²⁹ Ibidem.
- ³⁰ Ibidem.
- ³¹ Ibidem.
- ³² Ibidem.
- ³³ Ibidem.
- ³⁴ Idem, paginile 7423 – 7425.
- ³⁵ *M. O.*, partea III, numărul 61, 3 octombrie 1947, pagina 1584.
- ³⁶ *M. O.*, partea I, numărul 189, 18 august 1947, pagina 7423.
- ³⁷ Ibidem.
- ³⁸ Ibidem.
- ³⁹ Idem, pagina 7424.
- ⁴⁰ "Colecția de legi și hotărâri. 1947", pagina 1343.
- ⁴¹ Idem, pagina 1343.
- ⁴² Idem, pagina 1352.
- ⁴³ Ibidem.
- ⁴⁴ Idem, pagina 1362 – 1363.
- ⁴⁵ Ibidem.
- ⁴⁶ Idem, pagina 1364.
- ⁴⁷ Ibidem.
- ⁴⁸ Ibidem.
- ⁴⁹ Ibidem.
- ⁵⁰ Ibidem.

⁵¹ Idem, pagina 1365.

⁵² Idem, pagina 1377.

⁵³ Coordonator Ioan Scurtu – "România. Viața politică în documente. 1946.", pagina 202. Se va cita în continuare "România. 1946"

⁵⁴ *M.O.*, partea III, numărul 23, 12 decembrie 1947, pagina 290.

⁵⁵ Idem, pagina 298.

⁵⁶ S. Rădulescu – Zoner, D. Buse, B. Marinescu – "Înștaurarea totalitarismului comunist în România", pagina 225.

⁵⁷ Ibidem.

⁵⁸ "Până la data de 1 Martie 1948, ministrul justiției va avea dreptul să numească, să înainteze, să mute, să repartizeze, să transfere în funcțiuni inferioare sau să pună în disponibilitate pe orice magistrat, fără avizul Consiliului Superior al Magistraturei, fără arătare de motive și fără ca această măsură să aibă caracter disciplinar [...]". Articolul este preluat din "Colecțiune de legi și regulamente. 1947" Tomul XXV, pagina 1376.

⁵⁹ "Scânțea", numărul 987, 29 noiembrie 1947, pagina 3.

⁶⁰ S. Rădulescu – Zoner, D. Buse, B. Marinescu – Op. cit., pagina 240.

⁶¹ *M.O.*, partea I, numărul 300 bis, 30 decembrie 1947, pagina 11415.

⁶² Idem, pagina 11416.

⁶³ Ibidem.

⁶⁴ S. Rădulescu – Zoner, D. Buse, B. Marinescu – Op. cit., pagina 244.

⁶⁵ "Scânțea", numărul 1053, 23 februarie 1948, pagina 2.

⁶⁶ *M.O.*, partea I, numărul 5, 7 ianuarie 1948, pagina 90.

⁶⁷ Ibidem.

⁶⁸ *M.O.*, partea I, numărul 7, 9 ianuarie 1948, pagina 154.

⁶⁹ Ibidem.

⁷⁰ *M.O.*, partea I, numărul 16, 20 ianuarie 1948, pagina 462.

⁷¹ "România. 1946", pagina 197.

⁷² *M.O.*, partea I, numărul 46, 25 februarie 1948, pagina 1634.

⁷³ Ibidem.

BIBLIOGRAFIE

I.IZVOARE

1. Coordonator Ioan Scurtu – "România. Viața politică în documente. 1946", Arhivele Statului din România, București, 1996, paginile 53 – 202.

2. Coordonator Ioan Scurtu – "România. Viața politică în documente. 1947", Arhivele Statului din România, București, 1994, paginile 24 – 297

3. "Colecțiune de legi și regulamente", tomul XXV, 1947, Edițiune oficială întocmită de Consiliul Legislativ, Imprimeria Centrală, București, 1947, paginile 1343 – 1377.

4. *Monitorul Oficial*, partea I, numărul 50, 1 martie 1947, paginile 1546 – 1560.

5. *Monitorul Oficial*, partea I, numărul 189, 18 august 1947, paginile 7422 – 7425.

6. *Monitorul Oficial*, partea III, numărul 61, 3 octombrie 1947, paginile 1581 – 1586.
 7. *Monitorul Oficial*, partea III, numărul 23, 12 decembrie 1947, paginile 289 – 298.
 8. *Monitorul Oficial*, partea I, numărul 300 bis, 30 decembrie 1947, paginile 11415 – 11416.
 9. *Monitorul Oficial*, partea I, numărul 5, 7 ianuarie 1948, pagina 90.
 10. *Monitorul Oficial*, partea I, numărul 7, 9 ianuarie 1948, pagina 154.
 11. *Monitorul Oficial*, partea I, numărul 16, 20 ianuarie 1948, pagina 462.
 12. *Monitorul Oficial*, partea I, numărul 34, 11 februarie 1948, pagina 1107 – 1109.
 13. *Monitorul Oficial*, partea I, numărul 44, 23 februarie 1948, pagina 1553.
 14. *Monitorul Oficial*, partea I, numărul 46, 25 februarie 1948, pagina 1634.
- II. PRESA
1. "Scântea", numărul 987, 29 noiembrie 1947, pagina 3.
 2. "Scântea", numărul 1053, 23 februarie 1948, pagina 2.
- III. LUCRĂRI GENERALE
1. Buzatu Gh. – "*România cu și fără Antonescu*", Editura Moldova, Iași, 1991 pagina 277
 2. Rădulescu – Zoner S., Buse D., Marinescu B. – "*Instaurarea totalitarismului comunist în România*", Editura Cavallioti, 1995, paginile 225 – 244.
 3. Scurtu Ioan – "*Istoria partidului Național Țărănesc*", Editura Enciclopedică, București, 1994, paginile 451 – 461.
 4. Scurtu Ioan – "*Iuliu Maniu. Activitate politică*", Editura Enciclopedică, București, 1995, paginile 151 – 152.

LE CARACTÈRE POLITIQUE DES LOIS ADOPTÉES ENTRE 1 DÉCEMBRE 1946 ET 24 FÉVRIER 1948 ET L'INSTAURATION DU RÉGIME "DÉMOCRATIE POPULAIRE"

- Résumé -

L'an 1947 a été un an décisif pour l'histoire de l'Europe. Maintenant ont été conclus les traités de paix d'après la Seconde Guerre Mondiale, on a relevé "le rideau de fer" entre l'Est et l'Ouest et on a éloigné les derniers obstacles contre l'institution des régimes socialistes de type staliniste dans les pays de la zone de domination soviétique.

La Roumanie a évolué dans ce cadre établi par les Grandes Puissances. La note dominante de la vie politique en 1947 a été l'agrandissement du rôle du parti Communiste Roumain dans le gouvernement de la société. Il est à remarquer que le Parlement a été certainement un instrument politique dont le régime nouvellement installé disposait pour adopter de plus en plus le modèle de gouvernement soviétique.

L'année 1947 a été l'année de profondes transformations en Roumanie, et dans toute la région centrale et sud – est européenne. L'année commençait avec un Message pour le Nouvel An adressé par le roi Michel I et il s'est achevé par un message similaire adressé cette fois par le Présidium Provisoire de la République Populaire de la Roumanie. Entre ces deux dates se sont déroulés des événements qui ont marqué l'évolution historique de la Roumanie pour 40 années.